

En nationalskald från en fyr i havet

Berättelse

Barndomen på Vinga

Evert Taube föddes den 12 mars 1890 i Göteborg och växte upp på den lilla ön Vinga, längst ut mot öppet hav. Hans far var fyrvaktare, och familjen var stor. Att leva på en fyrö innebar både ensamhet och äventyr. Pojken lyssnade på sjömännens berättelser om främmande hamnar, och havet blev tidigt en del av hans inre värld. Mycket tyder på att dessa intryck senare återkom i hans visor, även om han då hade förvandlat dem till konst.

Åren i världen

Som ung gick Taube till sjöss, eftersom han ville uppleva det han bara hört talas om. Omkring 1910 hamnade han i Argentina, där han stannade i flera år. Där levde han ett hårt och brokigt liv: han var bland annat gaucho ute på de väldiga slätterna och arbetade också med tunga kanalbyggen. De latinamerikanska rytmerna fastnade hos honom, vilket innebar att han senare blev en av dem som förde tangon till Sverige. På så sätt blev resorna inte bara minnen, utan ett material som han kunde bygga vidare på.

Visdiktaren

När Taube återvände hem började han skriva egna visor. Med lutan i famnen sjöng han om havet, om kärleken och om somrarna i den svenska skärgården. Han skapade figurer som känns levande än i dag, till exempel den färgstarke sjömannen Fritiof Andersson. Bland hans mest älskade sånger finns "Calle Schewens vals", "Sjösala vals" och "Så länge skutan kan gå". Det märkliga är att texterna ofta rymmer både lätthet och allvar på samma gång: en sommarvisa kan plötsligt påminna om att livet tar slut. Kanske är det just därför sångerna har hållit i sig.

En mångsidig konstnär

År 1925 gifte sig Taube med konstnären Astri Bergman, och tillsammans fick de fyra barn. Han nöjde sig inte med att skriva visor, utan var även författare och målare. Å ena sidan var han alltså en folklig sångare som alla kunde ta till sig, å andra sidan en bildad konstnär som studerade gammal fransk diktning. Denna bredd gör honom svår att placera i ett enda fack.

Ett bestående arv

Evert Taube dog den 31 januari 1976, men hans visor lever vidare. Varje sommar ljuder de på fester och i trädgårdar runt om i landet, och många svenskar kan refrängerna utan att tänka efter. Han räknas i dag som en av landets nationalskalder, vilket innebär att hans konst har vuxit samman med själva bilden av Sverige. Sedan 2015 finns hans porträtt dessutom på 50-kronorssedeln. Följaktligen bär många svenskar omkring på honom i plånboken, oftast utan att lägga märke till det. Få konstnärer blir på det sättet en del av människors vardag.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
fyrvaktare	person som ansvarar för en fyr och dess ljus
brokig	omväxlande och full av olika erfarenheter
gaucho	ryttare i Sydamerika som vaktar boskap på slätterna
kanalbygge	arbete med att gräva och bygga vattenvägar
rytm	takten och pulsen i musik
skärgård	ett havsområde med många små öar
visdiktare	person som skriver och framför egna visor
färgstark	livfull och tydlig, lätt att lägga märke till
bildad	någon som har lärt sig mycket genom studier
nationalskald	diktare som ett helt folk håller högt och känner igen sig i
bestående	något som varar länge
refräng	den del av en sång som upprepas

Läsförståelsefrågor

- Vad menas i texten med att havet blev en del av Taubes "inre värld"?
 - Att han ägde flera båtar
 - Att havet och berättelserna formade hans tankar och fantasi
 - Att han bodde under vattnet
- Varför gick Taube till sjöss som ung?
 - Han ville själv uppleva det han bara hört berättas om
 - Han blev tvingad av sin far
 - Han ville bli rik
- Hur beskriver texten Taubes tid i Argentina?
 - Som en lugn och bekväm period
 - Som ett hårt och omväxlande liv med tunga arbeten
 - Som en tid då han mest studerade musik
- Vad var det "märkliga" med Taubes sommarvisor enligt texten?
 - De var skrivna på spanska
 - De kunde rymma både glädje och allvar samtidigt
 - De saknade melodi
- Vad menas med att Taube är "svår att placera i ett enda fack"?
 - Att han flyttade ofta
 - Att han var skicklig inom flera olika konstformer
 - Att ingen visste var han bodde
- Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 - Taube förde den argentinska tangon till Sverige.
 - Taube var även författare och målare.
 - Taube fick fyra barn med Astri Bergman.
 - Taubes far var själv en känd visdiktare.
- Förklara med egna ord vad uttrycket att Taube "blev en del av människors vardag" betyder. (öppen fråga)
- Vilka exempel ger texten på att Taube var mångsidig? Nämn minst tre. (öppen fråga)
- Varför tror du att texten avslutar med att många bär Taube i plånboken "utan att lägga märke till det"? Vad vill författaren få oss att känna? (öppen fråga, inferens)
- Texten säger att Taubes resor blev "ett material han kunde bygga vidare på". Vad menas med detta? (öppen fråga, inferens)

11. Hur kan en sång både vara folklig och samtidigt bildad, enligt det texten beskriver? (öppen fråga)
12. Vad tror du författaren menar med att Taubes konst har “vuxit samman med själva bilden av Sverige”? (öppen fråga, inferens)

Diskussionsfrågor

- Finns det konstnärer eller sångare som känns som en del av ditt hemlands identitet? Vad gör dem så viktiga?
- Texten beskriver hur Taubes resor blev till konst. Hur kan svåra eller nya erfarenheter förvandlas till något skapande?
- Är det bra eller dåligt att ett lands kultur blir så självklar att man slutar lägga märke till den? Diskutera båda sidor.
- **Skriv (6 meningar):** Beskriv en person, en sång eller en plats som du tycker säger något viktigt om din egen kultur, och förklara varför.